

International Journal of Languages' Education and Teaching
Volume 5, Issue 1, April 2017, p. 690-708

Received	Reviewed	Published	Doi Number
22.03.2017	07.04.2017	24.04.2017	10.18298/ijlet.1725

A THEORETICAL STUDY UPON LEARNER AUTONOMY

Üzeyir SÜĞÜMLÜ¹

ABSTRACT

The aim of this study is to determine the existence, definition, content, properties, stages of learner autonomy and the features related to learner autonomy. Another aim of the study is to raise awareness about the learner autonomy in our country. In consequence of literature review upon learner autonomy; the existence of learner autonomy, its becoming an important feature in education, the definition of it, its content, properties, principles, stages and related features are presented and also learner autonomy is tried to determine comprehensively. With this study; we achieve the results such as learner autonomy is becoming a content which takes attentions on; it has become a part and an aim of general education and defined as learner's taking learning responsibility with all aspects which is gained to learners by definite principles and steps; it is perceived as an important skill for learners and it is related with the teacher autonomy, motivation and attitude.

Key Words: Learner Autonomy, Learning Responsibility, Motivation, Attitude, Teacher Autonomy.

ÖĞRENCİ ÖZERKLİĞİ KAVRAMI ÜZERİNE KURAMSAL BİR ÇALIŞMA*

ÖZET

Bu çalışmanın amacı; öğrenci özerkliği kavramının ortaya çıkışını, tanımını, kapsamını, özelliklerini, ilkelerini, aşamalarını ve öğrenci özerkliği ile ilişkili kavramları kuramsal olarak belirlemektir. Çalışmanın bir diğer amacı ise, ülkemizde öğrenci özerkliği kavramıyla ilgili farkındalık oluşturmaktır. Öğrenci özerkliği üzerine yapılan alanyazın taraması sonucunda; öğrenci özerkliğinin ortaya çıkışı, eğitimde önemli bir kavram haline gelişi, tanımı, kapsamı, özellikleri, ilkeleri, aşamaları ve ilişkili olduğu kavramlar ortaya konulmuş ve öğrenci özerkliği, kapsamlı olarak belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışma ile; öğrenci özerkliğinin gittikçe dikkatleri üzerine çeken bir kavram olduğu, genel eğitimin önemli bir parçası ve amacı haline geldiği, öğrencinin tüm yönleri ile öğrenme sorumluluğunu alabilme yeterliliği olarak tanımlandığı, belirli ilkeler ve aşamalarla öğrencilere kazandırıldığı, öğrenciler için önemli bir beceri olarak algılandığı ve öğretmen özerkliği, motivasyon ve tutum kavramlarıyla ilişkili olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öğrenci Özerkliği, Öğrenme Sorumluluğu, Motivasyon, Tutum, Öğretmen Özerkliği.

¹ Dr., Millî Eğitim Bakanlığı, Türkçe Öğretmeni, u.sugumlu@gmail.com

* Bu çalışma; Üzeyir SÜĞÜMLÜ tarafından hazırlanan, 2016 yılında Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde kabul edilen "Yazma Becerisinde Öğrenci Özerkliğinin Yazmaya Yönelik Tutum ve Motivasyonla İlişkisi: Bir Eylem Araştırması" başlıklı doktora tezinin "Öğrenci Özerkliği (Learner Autonomy)" bölümünden üretilmiştir.

1. Giriş

Bu çalışma; öğrenci özerkliği kavramının ortaya çıkışını, tanımını, kapsamını, özelliklerini, ilkelerini, aşamalarını ve ilişkili olduğu kavramları kuramsal olarak belirlemeyi amaçlamaktadır. Çalışmanın bir diğer amacı ise, ülkemizde öğrenci özerkliği kavramıyla ilgili farkındalık oluşturmaktır.

Türkiye'deki çalışmaları kapsayan alanyazın taraması sonucunda, öğrenci özerkliği kavramı üzerine doğrudan ve kapsamlı olarak yapılmış herhangi bir kuramsal çalışmaya rastlanmamıştır. Yapılan çalışmalar, (Ayyılmaz ve Biçer, 2016; Göçer, 2016; Uşun, Yakar ve Kahya, 2016; Akçil ve Oğuz, 2015; Oğuz, 2013; Gömleksiz ve Bozpolat, 2012; Öztürk, 2011; Oktar Ergür, 2010; Üstünlüoğlu, 2009; Balçıklan, 2008; Tarhan ve Biryar Saraç, 2006) genellikle öğrenci özerkliği ile farklı eğitim kavramlarının ilişkilendirilmesi üzerinedir.

Yurt dışındaki çalışmalara bakıldığında; (Borg ve Al-Busaidi, 2012; Benson, 2011; Godwin-Jones, 2011; Țurloiu and Stefánsdóttir 2011; Reinders, 2010; Macaskill ve Taylor, 2010; Magaldi, 2010; Martinez, 2008; Katz ve Assor, 2006; Little, 2006; Ramos, 2006; Benson, 2006; Wachop, 2006; Yang, 2006; Chiu, 2005; Schmenk, 2005; Cortes ve Lujan, 2005; Baard, 2004; Little, 2004; Benson, 2003; Nunan, 2003; Dam, 2003; Usuki, 2002; Silva, 2002; Sinclair, 2000; Galiniene, 1999; Nissila, 1999; Yang, 1998; Dickinson, 1995; Cotterall, 1995; Little, 1995) öğrenci özerkliğinin bütün bireylerde olması gereken temel bir beceri olduğunun üzerinde durulduğu, öğrenci özerkliği uygulamalarının eğitim ve öğretimde, öğretmenlik çalışmalarında ve dil öğreniminde kullanıldığı görülmektedir.

Yine yurt dışında öğrenci özerkliğini geliştirmeye yönelik; araştırmacılar, Avrupa Konseyi, üniversiteler ve çeşitli araştırma kuruluşlarının kuramsal ve uygulamalı çalışmalar yaptığı belirlenmiştir.

Bu çalışmada; öğrenci özerkliği üzerine yapılan araştırmalar incelenmiş, öğrenci özerkliğinin ortaya çıkışı, eğitimde önemli bir kavram haline gelişi, tanımı, kapsamı, özellikleri, ilkeleri, aşamaları ve ilişkili olduğu kavramlar ortaya konulmuştur.

2. Öğrenci Özerkliği (Learner Autonomy)

2.1 Öğrenci Özerkliği Kavramının Ortaya Çıkışı

Öğrenci özerkliği; öğrenme ve öğretme süreçlerinde, öğretmenlikte ve dil öğreniminde kısacası eğitimde, gittikçe dikkatleri üzerine çeken bir kavram olmuştur.

Genel eğitimin bir amacı olarak kişisel özerklik kavramının kökeni, Avrupa'da aydınlanma döneminde başlayan kültürel geçmişe kadar götürülebilir, hatta özerkliğin aydınlanma düşüncesinin merkezinde yer aldığı söylenebilir (Schmenk, 2005). Lindley (1986), bireysel özerklik kavramını, 18. yüzyıldan bu yana Avrupa'da liberal-demokratik ve liberal-hümanist düşüncenin merkezinde yer aldığını; Hill (1991), bireysel özerklik kavramının Kant tarafından insan onurunun temeli olarak tanımlandığını belirtmektedir (Akt. Finch, 2001).

Finch (2001); eğitimsel bir amaç olarak özerkliğe artan ilginin yirminci yüzyılda sosyal bilimlerde, psikolojide, felsefede ve siyaset biliminde meydana gelen değişimlere bağlı olarak belirlenebileceğini belirtmektedir. Magaldi (2010); öğrenci özerkliği kavramının birden ortaya çıkmış bir kavram olmadığını, birçok öğrenme kuramı gelişiminin, çok sayıda düşünür ve araştırmacının çalışmasının bir sonucu olarak ortaya çıktığını belirtmektedir.

Öğrenci merkezli eğitim anlayışı ve öğrencilerdeki bireysel farklılıklar dikkate alındığında, öğrenci özerkliğine artan ilginin şaşırtıcı olmadığı görülmektedir. Öğrenci özerkliği kavramı, eğitimsel bir amaç ve araştırma konusu olarak son yıllarda önemini daha çok artırmıştır (Godwin-Jones, 2011; Reinders ve Balcikanlı; 2011; Ramos, 2006).

Öğrenci özerkliği, okul bağlamı içinde ve dışında kendi öğrenimini yönlendirme ve düzenleme yeteneği sayesinde yaşam boyu öğrenme için gençleri hazırlamayı amaçlayan eğitimdeki daha geniş bir gelişmenin parçasıdır (Camilleri, 1999) ve öğrenmede özerklik, yaşam boyu öğrenme anlayışı ile ortaya çıkmış bir kavram olarak da düşünülebilmektedir.

Little (2006); öğrenci özerkliği kavramının eğitimin işlevlerinden biri olan katılımcı demokraside etkin bir rol almak için öğrencileri donanımlı hâle getirme düşüncesiyle ilgili olduğunu, bu yüzden öğrenci özerkliğinin Avrupa Konseyinin eğitim düşüncelerinin merkezinde yer aldığını belirtmektedir. Öğrenci özerkliği kavramı, dil öğretiminde somutlaşmış ve dil eğitimcilerinin öğrenci özerkliği alanındaki çalışmalarının başlangıç noktası olarak, Henri Holec'in Avrupa Konseyi çalışmaları referans alınmaktadır (Godwin-Jones, 2011).

Öğrenci özerkliği kavramının araştırmacılar tarafından bireysel özerlik kavramı üzerine temellendirildiği ve eğitimde gittikçe ön plana çıkarak bir eğitim amacı hâline geldiği görülmektedir.

2.2 Öğrenci Özerkliği Kavramının Tanımı, Kapsamı ve Özellikleri

Öğrenci özerkliği kavramı, birçok araştırmacı tarafından farklı şekillerde tanımlanmış ve bu kavramın kapsamının sınırları farklı şekillerde çizilmiştir. Araştırmacılar tarafından yapılan birçok farklı öğrenci özerkliği tanımına bakıldığında, bu tanımlarda ortak noktaların bulunduğu görülmektedir.

Little (1995); öğrenci özerkliğinin temelinde, öğrencinin kendi öğrenme sorumluluğunu kabul etmesinin bulunduğunu, öğrencinin kendi öğrenme sorumluluğunu kabul etmesinin sosyoduygusal ve bilişsel etkilere (öğrenmeye karşı olumlu tutum ve bilinçli bir kontrol) sahip olduğunu ve eğitimde gerçekten başarılı olan öğrencilerin öğrenci özerkliğine sahip olan öğrenciler olduğunu belirtmektedir. Öğrenci özerkliği; öğrenme içeriği ve sürecine ilişkin öğrencinin psikolojisi ile doğrudan bağlantılı olarak tarafsız (ön yargısız) olabilme, bağımsız eylem gerçekleştirebilme, karar alabilme ve eleştirel düşünebilme becerisi olarak da açıklanmaktadır (Little, 2002).

Littlewood (1997); özerk bireyi, eylemlerini yönetirken seçimler yapan ve bunları gerçekleştirmek için bağımsız olma becerisine sahip bireyler olarak tanımlamakta ve bağımsız olabilmek becerisinin iki önemli bileşeni bulunduğunu, bu bileşenlerin yeterlilik ve gönüllülük olduğunu belirtmektedir.

Benson (2011); öğrenci özerkliğini, geniş anlamda bir kişinin kendi öğrenme sorumluluğunu kontrol edebilme yeteneği olarak tanımlamakta ve öğrenci özerkliğinin, öğrencilerin kendi öğrenme sürecini yönetme becerisinin ya da kendi öğrenme hedeflerini belirleme, gelişimlerini izleme ve kendi öğrenmelerini değerlendirmenin doğal bir ürünü olarak anlaşıldığını belirtmektedir.

Cotterall (1995); öğrenci özerkliğini, öğrencilerin kendi öğrenmelerinin kontrolünü alabilmeleri için bir dizi taktiği kullanma yeterliklerine sahip olmaları şeklinde açıklamakta ve öğrencilerin kendi öğrenmelerinin kontrolünü alabilmeleri için sahip olmaları gereken taktikleri, şu şekilde sıralamaktadır:

1. Amaçlar belirleme,
2. Görev ve materyalleri seçme,
3. Öğrenme sürecini izleme/takip etme
4. Öğrenme ilerlemelerini değerlendirme.

Little, Ridley ve Ushioda (2003); öğrenci özerkliğinin öğrenme sürecinin bütün yönlerinde öğrencinin yansıtıcı ilgisini içerdiğini, öğrencilerin kendi öğrenme sorumluluklarını üstlenerek özerk hâle gelebildiklerini, bunun da öğrenme sürecine tüm yönleriyle dâhil olmayı (planlama, uygulama-izleme ve değerlendirme) kapsadığını ve öğrenci özerkliğinin, öğrencilerin öğrenme sürecinin bilincinde olmaları ile genişlediğini belirtmektedir.

Benson (2006); Holec (1981) tarafından öğrenci özerkliğinin, *bireyin kendi öğrenme sorumluluğunu alma yeteneği* olarak tanımlandığını ve bu tanımın, alanda genel kabul görmüş en kayda değer öğrenci özerkliği tanımı olduğunu belirtmektedir.

Bir öğrenme yaklaşımı olarak öğrenci özerkliğinin ana özelliği, öğrencilerin kendi öğrenmeleri üzerinde bazı önemli sorumlulukları almaları ve bunları yerine getirmeleridir (Boud, 1988). Öğrenme özerkliğine sahip öğrenciler; amaç, içerik ve ritim belirleme sorumlulukları ile öğrenme yöntemleri belirleme, ilerleme süreçlerini izleme ve sonuçları değerlendirme sorumluluklarını üstlenmektedir (Holec, 1981).

Jacobs ve Farrell (2001), öğrenci özerkliği kavramını üç ana esas ile açıklamaktadır:

1. Öğretmen rolünden ziyade öğrenci rolü üzerinde durur.
2. Üründen ziyade sürece odaklanır.
3. Öğrencilerin öğrenmeyi yaşam boyu bir süreç olarak görmeleri ve kendi amaçlarını geliştirebilmeleri için onları teşvik eder.

Usuki (2002), öğrenci özerkliğinin iki yönünü vurgulamaktadır:

1. Öğrenci özerkliği, hem öğrencinin kendi kendini yönetmesinin hem de öğretmen ve öğrenci arasındaki işbirliğinin farkındalığıdır.
2. Öğrenci özerkliği, kurumsal bir bakış açısı değil, öğrencinin iç tutumuyla ilgilidir.

Cortes ve Lujan (2005), farklı araştırmacı ve yazarlar tarafından (Leguthke ve Thomas, 1991; Little, 1991; Holec, 1992; Dickinson, 1992; Nunan, 1997; Benson y Voller, 1997; Pennycook, 1997; Cotterall ve Crabbe, 1999; Zimmerman, 2000; Benson, 2001) ortaya koyulan özerk öğrenen bireyleri tanımlayan özellikleri şu şekilde sıralamıştır:

- Düzenli bir şekilde hedeflerini belirler, görevinin amacını anlar ve programın yapısını ve içeriğini etkiler.
- Önceden planlanmış eylemlerinin gelişim sürecinde, girişimcilik ve sorumluluk ortaya koyar.
- Öğrenme tercihleriyle ortaklık oluşturan kişilerle işbirliği yapar.
- Sistemli bir şekilde gündemini gözden geçirir, öz değerlendirme ölçütlerini geliştirir, kullanır, etkisini değerlendirir, öğrendiklerine yansıtır.
- Kaynakların uygun kullanımını ve diğer katılımcılarla etkileşimi düzenler.
- Olası öğrenme zorluklarına rağmen olumlu bir tutum ve davranış sürdürür, yüksek düzeyde motivasyon oluşturmak için bunları yönetir.
- Daha doğal ve etkili bir iletişim derecesine ulaşmasını sağlayacak bir dizi strateji kullanır.
- Tartışmada kolayca farklı roller üstlenir ve öğrenmesindeki sosyal özerklik seviyesinin yüksek oluşundan keyif alır.
- Öğrendiklerini yeni şartlara başarılı bir şekilde aktarır.
- Zorlukların bilincindedir ve bu zorlukları aşmak için kendi çözümlerini ortaya koyar.
- Yaratıcı ve disiplinli olumlu bir izlenime sahiptir.
- Araştırma süreçlerini geliştirir ve bu süreçlerin sorumluluğunu üstlenir.
- Sosyal etkileşiminde yararlı olan etkinliklerden hoşlanır.
- Bireysel görev tercihinde bir rehber olarak öğretmeni dikkate alır.

Borg ve Al-Busaidi (2012), öğrenci özerkliği kavramının içeriğiyle ilgili şu sonuçlara ulaşmıştır:

- Öğrenmeyi öğrenme, öğrenci özerkliğini geliştirmenin anahtarıdır.
- Kişinin öğrenmesini izleme yeterliliği, öğrenci özerkliğinin merkezidir.
- Öğrencilerin özerk olmak için kendi öğrenmelerini değerlendirebilme yeterliliğini geliştirmeleri gereklidir.
- Kendine güvenen dil öğrencilerinin öğrenci özerkliğini geliştirmeleri, güven eksikliği olan öğrencilerden daha olasıdır.
- Motive olmuş dil öğrencilerinin öğrenci özerkliğini geliştirmeleri, motive olmamış öğrencilerden daha olasıdır.

Wachop (2006); özerk öğrenci olmak için öğrencilerin kendi öğrenme sorumluluklarını almasını, öğrenciler için nihai bir hedef olduğunu ve öğrencilerin derste, sınıfta ve gelecekteki işlerinde başarılı olmaları için öğrenci özerkliğini geliştirmelerinin gerekli olduğunu belirtmektedir.

Öğrenci özerkliğinin ne olduğuyla ilgili araştırmacıların söylediklerinin dışında Esch (1996), öğrenci özerkliğinin ne olmadığını beş madde ile şu şekilde açıklamaktadır:

1. Özerklik, öğretmen olmadan kendi kendine öğrenme demek değildir.
2. Özerklik, öğretmenin öğrenciyi yönlendirmesini yasaklama anlamına gelmez.
3. Özerklik, öğretmenin öğrenciler için bir şeyler yapması demek değildir.
4. Özerklik, kolay ve tek bir şekilde tanımlanan bir kavram değildir.
5. Özerklik, öğrenciler tarafından tek bir seferde başarılan kararlı bir durum değildir.

Ramos (2006), birçok araştırmacı tarafından öğrenci özerkliği üzerine yapılan araştırmaların ortak noktalarını aşağıdaki şekilde sıralamaktadır:

1. Özerklik, *ya hep ya da hiç* kavramı değildir. Özerklik, geliştirilebilen ve bireyin yaşamının bazı yönlerinde olan ve bazı yönlerinde olmayabilen bir kavramdır. Bireyler farklı derecelerde, yaşlarda ve olgunlukta özerk olabilirler.
2. Sorumluluk, bireyin ihtiyaçlarının farkındalığı, motivasyon, eleştirel düşünme, öz değerlendirme ve özgürlüğün bazı seviyeleri, özerklik için gerekli unsurlardır.
3. Özerklik, öğretmenlerin bütün kontrol ve karar verme durumlarını öğrenciye aktarması anlamına gelmez. Öğrencilerin, özerkliğin bazı seviyelerine ulaşmak için öğretmenlerle işbirliği yapmaları gerekir.
4. Öğrenci özerkliği, öğretmen özerkliğini beraberinde getirir.

Benson ve Voller (1997), öğrenci özerkliği kavramının dil eğitiminde beş farklı anlamda kullanıldığını belirtmiştir. Öğrenci özerkliğinin dil eğitiminde kullanıldığı anlamlar şu şekildedir:

1. Öğrencilerin tamamen kendi başlarına çalıştıkları durumlar anlamında,
2. Öğrencinin kendi öğrenme sürecini yönetmesiyle öğrenip uygulayabileceği bir dizi beceri anlamında,
3. Kurumsal eğitim tarafından baskılanmış doğuştan gelen kapasite anlamında,
4. Öğrencilerin kendi öğrenme sorumluluklarını alma çalışmaları anlamında,
5. Öğrencilerin kendi öğrenmelerinin yönünü belirleme hakları anlamında.

Sinclair (2000), dil öğretiminde yaygın bir şekilde kabul edilmiş ve tanınmış öğrenci özerkliğinin temellerini, on üç maddede açıklamaktadır. Bu on üç madde, Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Öğrenci Özerkliğini Tanımlama (Sinclair, 2000)

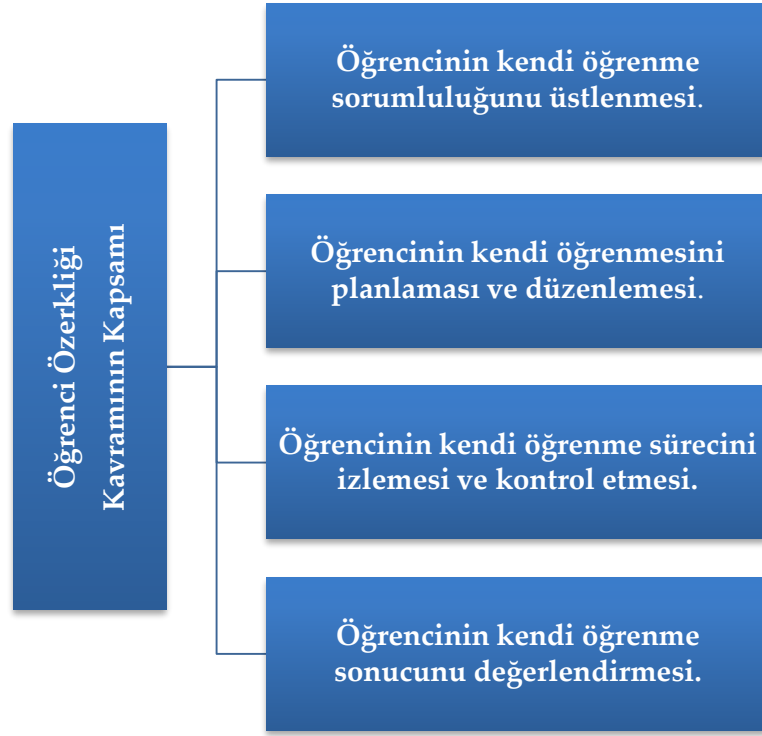
Öğrenci Özerkliğinin Yaygın Olarak Kabul Edilen Temelleri	
1	Öğrenci özerkliği, bir kapasite oluşturma sürecidir.
2	Öğrenci özerkliği, öğrencilerin kendi öğrenme sorumluluklarını almaya istekli olmalarını kapsar.
3	Öğrencilerin sorumluluk almaktaki kapasite ve istekliliği, doğuştan değildir.
4	Tam öğrenci özerkliği, idalist bir hedeftir.
5	Öğrenci özerkliğinin dereceleri vardır.
6	Öğrenci özerkliğinin dereceleri, sabit değildir ve değişkendir.
7	Öğrenci özerkliği, öğrencilerin bağımsız olma durumlarına ilişkin basit bir konu değildir.
8	Öğrenci özerkliğinin gelişmesi, öğrenme sürecinde bilinçli bir farkındalığı gerektirir (bilinçli yansıtma ve karar verme).
9	Öğrenci özerkliğini teşvik, sadece öğretim stratejileri ile ilgili bir konu değildir.
10	Öğrenci özerkliği, sınıf içinde ve dışında uygulanabilir.
11	Öğrenci özerkliği, bireysel boyutun yanı sıra sosyal boyuta da sahiptir.
12	Öğrenci özerkliğinin tanıtımı ve yaygınlaşması, psikolojik boyutun yanı sıra politik boyutla da ilgilidir.
13	Öğrenci özerkliği, farklı kültürler tarafından farklı bir şekilde yorumlanır.

Schmenk (2005), öğrenci özerkliği kavramının psikolojik, teknik, doğal, politik vb. birçok yönüyle küreselleştiğini belirtmekte; Usuki (2002), öğrenci özerkliğinin insanın evrensel bir özelliği olması gerektiğini ve dil eğitiminin önemli bir hedefi olarak tüm öğrenciler için teşvik edilmesinin gerekliliğini vurgulamaktadır.

Araştırmacılar; genellikle en önemli yeterliliklerin öğrenciye kendi öğrenme etkinliklerini planlamaya, kendi ilerleme süreçlerini izlemeye ve kendi öğrenme sonuçlarını değerlendirmeye olanak tanıyan yeterlilikler olduğunu ortaya koymaktadır (Benson, 2003).

Öğrenci özerkliği kavramını; öğrencinin öğrenme amacını, içeriğini, yöntemlerini belirleyebilme, öğrenme sürecini ve gelişimini izleyebilme ve kontrol edebilme, ortaya koyduğu öğrenme ürününü değerlendirebilme, bir başka deyişle öğrencinin tüm yönleri ile öğrenme sorumluluğunu üstlenebilme yeteneği şeklinde tanımlamak ve kapsamını belirlemek mümkündür (Süğümlü, 2016).

Araştırmacıların yapmış oldukları tanımlar ve açıklamalardan hareketle öğrenci özerkliğinin genel kapsamı, Şekil 1’de gösterilmiştir.

Şekil 1. Öğrenci Özerkliği Kapsamı (Süğümlü, 2016)

2.3 Öğrenci Özerkliğinin İlkeleri ve Aşamaları

Benson (2011), özerk öğrenmenin kapsamına ve içeriğine ilişkin aşağıdaki ilkeleri taşıdığını belirtmektedir:

- Öğrenme sürecinde özerklik, doğaldır ve herkese uygulanabilir.
- Özerk öğrenme, özerk olmayan öğrenmeden daha etkilidir. Başka bir deyişle özerklik gelişimi, dili daha iyi öğrenme anlamına gelir.
- Özerklik; farklı durumlarda, farklı bireylere, farklı seviyelerde sunulur.
- Özerklikten yoksun öğrenciler, uygun durum ve hazırlık süreci kendilerine sunulduğunda, onu üretme/geliştirme yeteneğine sahiptir.
- Öğretmeyi ve öğrenmeyi düzenleme biçimleri, öğrenciler arasında özerkliğin gelişimi üzerinde önemli bir etkiye sahiptir.

Nunan (2003), öğrenci özerkliğinin aşamalarını aşağıdaki şekilde sıralarken, öğrenci özerkliğinin genel çerçevesini de ortaya koymaktadır:

1. Öğretim hedeflerinin öğrencilere açık bir şekilde verilmesi.
2. Öğrencilerin kendi hedeflerini belirlemelerine izin verilmesi.
3. Öğrencilerin kendi öğrenme süreçleri ile ilgili farkındalıklarının artırılması.

4. Öğrencilerin kendi tercih ettikleri öğrenme şekilleri ve stratejilerini belirlemelerine yardım edilmesi.
5. Öğrencilerin tercih yapmalarının desteklemesi.
6. Öğrencilerin kendi görevlerini oluşturmalarına izin verilmesi.
7. Öğrencilerin öğretmen rolüne teşvik edilmesi.
8. Öğrencilerin araştırmacı rolüne teşvik edilmesi.

Little (2004), öğrenci özerkliğinin aşamaları sayılabilecek şu bilgileri vermektedir:

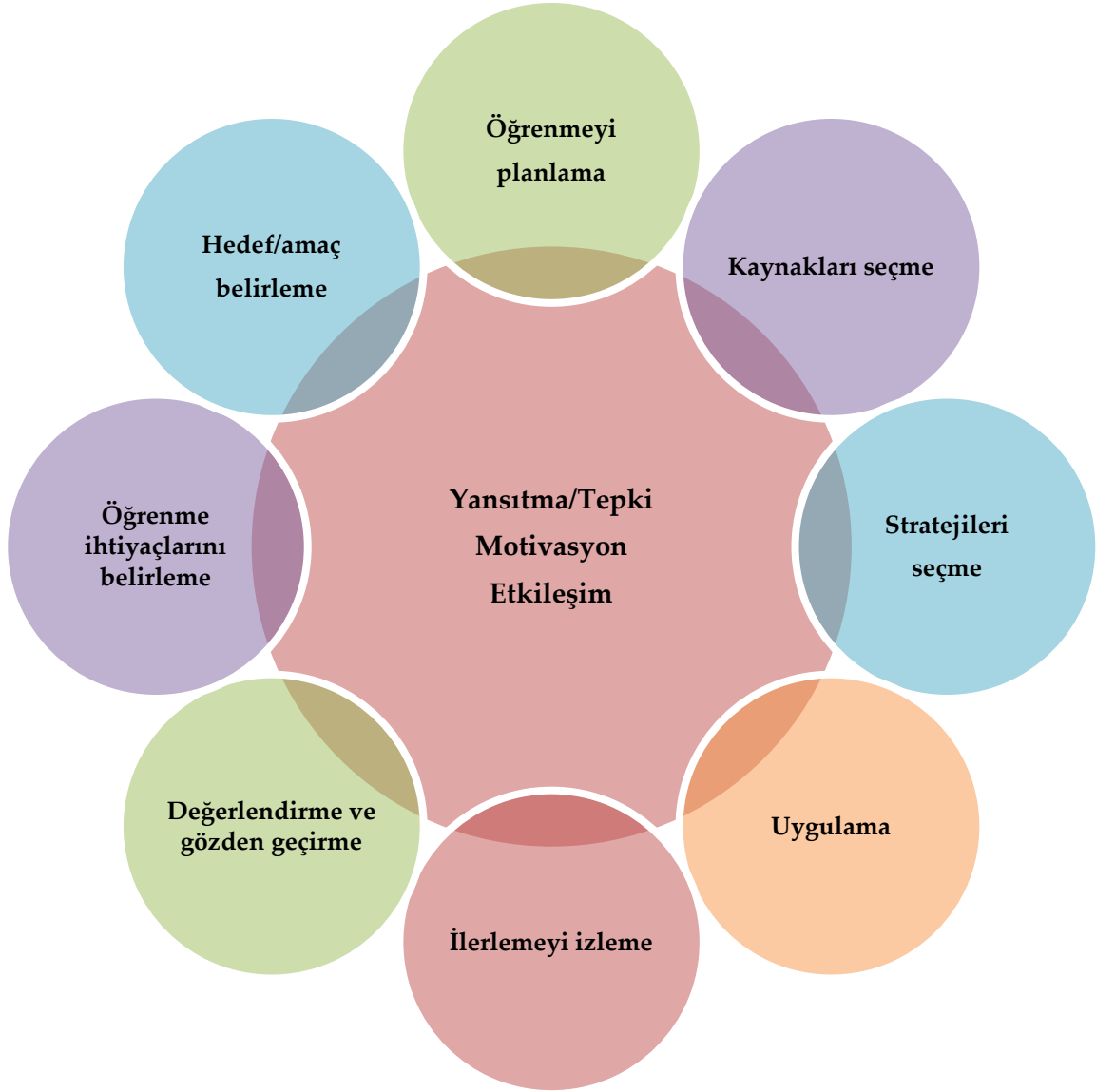
- Öğrenci özerkliğinin ilk aşaması, öğrencilerin kendi öğrenmelerinin sorumluluğunu kabul etmeleridir.
- Öğrenciler, öğrenme sürecinin tüm yönlerine (planlama, uygulama, değerlendirme) katılım göstererek sorumluluklarını yerine getirirler.
- Öğrenci özerkliği, öğrencilerin kendi öğrenmelerinde; neyi, niçini ve nasıl anlamalarına yönelik gösterdikleri çabanın sürekli devam etmesi sonucunda gelişir ve artar.
- Öğrenci özerkliği, öğrencinin öğrenme amacı becerilerini ve bilgilerini bütünleşmiş bir parça olarak geliştiren öz düzenleyici davranışları gerektirir.

Little (2006); örgün öğretim bağlamında öğrenci özerkliğinin planlama, uygulama, izleme/takip etme ve öğrenmeyi değerlendirmede yansıtıcı katılımı gerektirdiğini ve dil öğreniminde özerklik gelişiminin eğitimsel üç temel ilke ile yürütüldüğünü belirtmektedir:

1. *Öğrenci Katılımı*: Öğrencilerin öğrenme sürecinde sorumluluk almaları için katılımı (duyuşsal ve üst bilişsel boyutlar).
2. *Öğrenilenlerin Yansımaları*: Öğrenciler, öğrenmelerini planlarken, takip ederken ve değerlendirirken eleştirel düşüncelerine yardım etmek (üst bilişsel boyutlar).
3. *Uygun Dil Hedef Kullanımı*: Dil öğreniminin başlıca aracı olarak hedef dili kullanmak (iletişimsel ve üst bilişsel boyutlar).

Țurloiu and Stefánsdóttir (2011); öğrenci özerkliğinin ana ilkelerinden birini, öğretimin yerini öğrenmeye bırakması olarak açıklamakta ve öğretimin yerini öğrenmeye bırakmasının, öğretmenin gereksiz ve eskimiş olduğu anlamına gelmediğini, öğrenci özerkliğinde derslerin, ders kitabı materyali etrafında ve öğretmen temelinde, materyal ve yöntemler açısından öğrencilerle işbirliği içinde düzenlendiğini belirtmektedir.

Reinders (2010); özerk öğrenme sürecinin döngüsel yapısını, öğrenci özerkliğinin bilişsel, duyuşsal ve sosyal omurgasını sağlayan etkileşim, motivasyon ve yansıtma üzerine temellendirilmiştir. Özerk öğrenme sürecinin aşamaları döngüsel olarak, Şekil 2'de gösterilmiştir.

Şekil 2. Özerk Öğrenme Sürecinin Döngüsel Doğası (Reinders, 2010)

Nunan (1997), öğrenci özerkliğini geliştirmenin bir çerçevesini sunmaktadır. Beş seviyeden oluşan bu çerçeve; öğrenci eylemi, içerik ve süreç olmak üzere üç başlık altında ortaya konulmuş ve aynı zamanda öğrenci özerkliğinin hangi aşamalar ile öğrenciye kazandırılabilceği noktasında bir bakış açısı meydana getirmiştir. Öğrenci özerkliği seviyeleri, Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Öğrenci Özerkliği Seviyeleri (Nunan, 1997)

Seviye	Öğrenci Eylemi	İçerik	Süreç
1	Farkındalık	Öğrencilerde, kullanılan materyallerin eğitimsel amaçlarının farkındalığını oluşturma.	Öğrenciler, tercih ettikleri öğrenme biçimlerini/stratejilerini ve eğitimsel görevlerinin strateji etkilerini belirler.
2	İlgi	Öğrencilerin verilen seçeneklerin bir listesinden kendi hedeflerini seçmesi.	Öğrenciler, bir dizi seçenek arasından seçim yapar.
3	Eyleme geçme	Öğrencilerin programın içeriğine ve hedeflerine uyum sağlama ve bunları değiştirmede rol alması.	Öğrenciler, görevlere uyum sağlar.
4	Yaratıcılık	Öğrencilerin kendi hedeflerini oluşturmaları.	Öğrenciler, kendi görevlerini oluşturur.
5	Üstünlük	Öğrencilerin sınıf içinde ve dışında öğrendikleri arasında bağlantılar oluşturmaları.	Öğrenciler, öğretmen ve araştırmacı olur.

2.4. Öğrenci Özerkliği ile İlişkili Kavramlar

Öğrenci özerkliği ile ilişkili birçok kavram bulunmaktadır. Yapılan alanyazın taraması sonucunda, öğrenci özerkliği ile ilişkili kavramlar; öğretmen özerkliği, motivasyon ve tutum olarak belirlenmiş ve sınırlanmıştır.

2.4.1 Öğretmen Özerkliği

Öğrenci özerkliğine etki eden değişkenlerden biri olan öğretmen özerkliği, öğrencinin özerk öğrenme becerisini kazanmasında birinci derecede rol oynamaktadır. Öğrenci özerkliği açısından öğretmenlerin eğitimi, yeterlilikleri, öğrenciye bakışı, öğretim anlayışı ve sınıf uygulamalarının öğrenci özerkliği becerisini destekler nitelikte olması gerekmektedir.

Birçok araştırmacı yaptığı çalışmalarda; özerkliğin, öğretmenlerin bütün kontrol ve karar verme durumlarını öğrenciye aktarması anlamına gelmediği, öğrencilerin özerkliğin bazı seviyelerine ulaşmak için öğretmenlerle işbirliği yapmaları gerektiği ve öğrenci özerkliğinin, öğretmen özerkliğini beraberinde getirdiği sonuçlarına ulaşmıştır (Ramos, 2006).

Yang (1998); öğretmenlerin geleneksel rollerinin değiştiğini, öğrenme sürecinde öğrenciye özerklik tanıyan öğretmen rollerinin önem kazandığını, yine yeni öğretmen anlayışının öğrenme sürecinde öğrencilerin özerkliğini dikkate alan ve öğrencilere yardım eden bir anlayışa doğru gittiğini belirtmekte ve öğretmenin öğrenci özerkliğini sağlayan yeni rolünün üzerinde durmaktadır.

Öğrenci özerkliğinin ana ilkelerinden biri, öğretimin yerini öğrenmeye bırakmasıdır. Öğretimin yerini öğrenmeye bırakması, öğretmenin gereksiz ve eskimiş olduğu anlamına gelmemektedir. Öğrenci özerliğinde dersler, ders kitabı materyali etrafında ve öğretmen temelinde düzenlenir. Yine dersler, materyal ve yöntemler açısından öğrencilerle işbirliği içinde düzenlenir (Turloiu and Stefansdottir, 2011). Bu durum, öğretmenin öğrenci özerliğine yönelik uygulamalarda üstlendiği rolün önemine işaret etmektedir. Öğretim ve öğrenmede geleneksel görünüm, öğretmenlerin öğrenmeyi yönetmesi ve sınıfın kontrolünü kendinde tutması şeklindedir. Bazı öğretmenler için öğrenci özerliği, sınıfta kontrolsüzlük gibi görünse de bunun aksine öğretmenler, kontrolden vazgeçerek ve bunu öğrencilerle paylaşmayı seçerek başarılı olabilirler (Lacey, 2007).

Chiu (2005); öğretmenlerin rolleri ile öğrenci özerliği arasındaki ilişkiyi belirlemek için yaptığı çalışmada, öğretmenlerin danışmanlık rolünün öğrenci özerliğini desteklediği ama diğer rollerinin öğrenci özerliğini geliştirmeye engel oluşturduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu da öğretmen rollerinin öğrenci özerliğini geliştiren rollere dönüştürülmesinin önemini ortaya koymaktadır.

Breen ve Man (1997), özerk öğrencilerin öğretmeni olmak için gerekli bazı unsurları şu şekilde açıklamaktadır:

- Öğretmen, öğrencileriyle kurduğu ilişkilerle özerk öğrenmeye katkı sağlayabilir.
- Öğretmen, kendisi de bir öğrenci olarak öz farkındalığa sahip olmalıdır.
- Öğretmen, her öğrencinin özerkliğini geliştirmesi ve ortaya koyabilmesi için onların yeterliliklerine güvenmelidir.
- Öğretmen, öğrenmek için gerekli olan yeteneklerin her öğrencide bulunabileceğine inanmalıdır.
- Öğretmen, öğrencileri teşvik etme isteğine sahip olmalıdır.

Ramos (2006), öğretmen özerliği kavramının öğrenci özerliği kavramıyla ilişkili olarak ortaya çıktığını; Little (1995), öğrenci özerliğinin öğretmen özerliğine bağlı olduğunu; Yang (2006), özerk dil öğrenme sürecinde öğretmenin rolünün çok önemli olduğunu; Dam (2003), öğrenci özerkliğini geliştirmenin öğretmenlerin başlıca sorumluluğu olduğunu; Borg ve Al-Busaidi (2012), öğretmenlerin öğrenci özerkliğini geliştirmede önemli bir rolü bulunduğunu belirtmektedir.

2.4.2 Motivasyon

Öğrenci özerkliğine etki eden değişkenlerden biri olan motivasyon, öğrencilerin özerk öğrenme becerisinin gelişimi açısından önemli görülmektedir.

Baard (2004); özerklik ve motivasyon arasındaki ilişki ile ilgili olarak, insanlar doğal olarak özerk olduklarında, davranışlarının motivasyonu ve yönetiminin kendileri tarafından gerçekleştirildiğini ve birçok insanın bu şekilde gerçekleştirdikleri çeşitli etkinliklerin kendileri için içsel tatmin ve ödül anlamına geldiğini belirtmektedir. Bu da, öğrenme özerkliğine sahip öğrencilerin motivasyonunun yüksek olması anlamına gelmektedir.

Littlewood (1997); birçok araştırmacının öğrenci özerkliği üzerine yapmış olduğu çalışmalarda, özerkliğin gereklilikleri arasında, motivasyonun önemine vurgu yapıldığını; Noels (2001), motivasyonu artırmak için gerekli olan temel unsurlardan birisinin özerklik olduğunu belirtmektedir.

Godwin-Jones (2011), öğrenci özerkliği çabasının psikolojik bir parçasını, öğrencinin bağımsız çalışma yapabilmesi için uygun motivasyona sahip olması şeklinde açıklamaktadır. Silva (2002), motivasyon ve özerklik kavramlarının birbiriyle ilişkili kavramlar olduğunu; Dickinson (1995), kendi öğrenme sürecinde özerk olan öğrencilerde, öğrenme motivasyonunun arttığını ve özerk öğrencilerin motivasyonunun daha yüksek olduğunu, özerkliğin öğrencilerin daha etkin ve iyi çalışmalar yapabildiğini belirtmektedir.

Katz ve Assor (2006), öğrenci özerkliğinin motivasyon üzerindeki etkisini ve öğrencilerin motivasyon seviyeleri üzerinde, onlara sağlanan seçeneklerin ve olanakların etkisini araştırmıştır. Araştırmada, çocuğun olumlu öğrenme ortamında olmasının motivasyonu artırdığı ve öğrenci özerkliğinin desteklenmesinin motivasyonu artırmak için önemli olduğu belirtilmektedir. Çalışmanın bulguları, öğrenci özerkliği gelişen öğrencilerin motivasyonunun yüksek olabileceği sonucunu ortaya koymaktadır. Borg ve Al-Busaidi (2012), yaptıkları çalışmada özerk öğrencilerin daha fazla motive olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Öğrenci özerkliği, öğrencilerin öğrenme motivasyonunu artırarak onların çalışmalarının verimliliğini ve kalitesini yükselmekte, öğrenmede kalıcılığı sağlamakta ve gelecek öğrenmelerini olumlu etkilemektedir.

2.4.3 Tutum

Öğrenci özerkliğine etki eden değişkenlerden biri olan tutum, öğrencinin öğrenmeye yönelik genel eğilimini yansıtmaktadır ve bu açıdan, öğrencinin öğrenmesini doğrudan etkilemektedir.

Usuki (2003); öğrenci özerkliğini, öğrencilerin kendi motivasyonu için iç tutumu olarak tanımlamakta ve öğrenci özerkliğini desteklemedeki ana noktanın öğrencilerin kendi öğrenme sorumluluklarını üstlenmeleri için öğrencilerin inanç ve tutumunu içselleştirmeleri olduğunu

belirtmektedir. Yine Usuki (2002); öğrenci özerkliğinin hem öğrencinin kendi kendini yönetmesinin hem de öğretmen ve öğrenci arasındaki işbirliğinin farkındalığı olduğunu, özellikle bir öğretmenin öğrencilerine karşı tutumunun, öğrenci özerkliği için anahtar rol olabileceğini, öğrenci özerkliğinin kurumsal bir bakış açısı değil, öğrencinin iç tutumuyla ilgili bir bakış açısı olduğunu belirtmektedir.

Little (1995); öğrenci özerkliğinin temelinde, öğrencinin kendi öğrenme sorumluluğunu kabul etmesinin bulunduğunu ve öğrencinin kendi öğrenme sorumluluğunu kabul etmesinin öğrenmeye karşı olumlu tutumla gerçekleşebileceğini belirtmekte ve öğrenci özerkliğinin önemini, şimdi ve gelecekteki öğrenme arasındaki olumlu ilişki açısından açıklamaktadır. Bu açıklamaya göre; kendi öğrenme sorumluluğunu alan öğrencilerin kendi öğrenme hedeflerini başarmaları, diğer öğrencilere göre daha olasıdır. Eğer öğrenciler, öğrenme hedeflerini gerçekleştirirse, gelecek öğrenmeleri için olumlu tutum geliştirebilir. Öğrenmeye karşı olumlu tutum geliştiren öğrenci, kendi öğrenme hedeflerini başarmak için o yönde çalışır ve hedefini gerçekleştiren öğrenci de özerk öğrenme becerisini geliştirmiş olur.

Nissila (1999); öğretmen olacakların öğretmenlik eğitiminde öğrenci özerkliğine ve öğrenci merkezli öğretime karşı olumlu tutum geliştirmelerinin öğrenci özerkliğinin öğrencilerdeki gelişimini de olumlu etkileyeceğini ve öğretmenlerin mesleğe başlamadan önce, öğrenci özerkliğine ve öğrenci merkezli öğretime karşı olumlu tutum geliştirmelerini sağlamanın önemli olduğunu belirtmektedir. Martinez (2008), yaptığı araştırmada, öğrencilerin öğrenci özerkliği kursunun sonunda, öğrenci özerkliğine karşı olumlu tutum geliştirdikleri sonucuna ulaşmıştır.

Öğrenci özerkliği becerisi ile öğrenciler, öğrenmeye yönelik olumlu tutum geliştirebilmekte ve yeni öğrenmelere yönelik istek oluşturabilmektedir.

Yapılan alanyazın taraması sonucunda, öğrenci özerkliği ile ilişkili temel kavramların; öğretmen özerkliği, motivasyon ve tutum kavramları olduğu görülmektedir. Öğrenci özerkliğinin ilişkili olduğu temel kavramlar, Şekil 3'te gösterilmiştir.

Şekil 3. Öğrenci Özerkliği ile İlişkili Kavramlar

3. Sonuç

Öğrenci özerkliği üzerine yapılan alanyazın taraması sonucunda, araştırmacıların çalışmalarından hareketle, öğrenci özerkliğine yönelik aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

- Öğrenci özerkliği becerisi, genel eğitimin bir parçası ve amacı olmuştur.
- Öğrenci özerkliği, öğrencinin öğrenme sürecinde tüm yönleriyle öğrenme sorumluluğunu üstlenmesidir.
- Öğrenci özerkliğinin teknik, sosyal, psikolojik, politik vb. birçok yönü vardır.
- Öğrenci özerkliği, doğrudan veya dolaylı olarak çoğu eğitim kuramının önemli bir parçasıdır.
- Öğrenci özerkliği, Avrupa Konseyi'nin çalışmalarıyla eğitimin somut bir parçası olmuştur.
- Öğrenci özerkliği, bireyin kazanması gereken önemli evrensel becerilerden biri olarak görülmektedir.
- Öğrenci özerkliği; bireylerde farklı seviyelerde, yaşlarda ve olgunlukta var olabilen ve geliştirilebilen bir beceridir.
- Öğrenci özerkliği, öğrencinin kendi öğrenme ihtiyaçlarının farkındalığını gerektirir.
- Öğrenci özerkliği, öğrencinin öğrenme amaçları oluşturmasını gerektirir.
- Öğrenci özerkliği, öğrencinin öğrenmesinin sorumluluğunu üstlenmesini gerektirir.
- Öğrenci özerkliği, öğrencinin kendi öğrenme sürecini izlemesi/takip etmesini gerektirir.
- Öğrenci özerkliği, öğrencinin öğrenme sürecinde niye bulunduğunu ve nasıl hareket edeceğini bilmesini gerektirir.
- Öğrenci özerkliği, öğrencinin öğrenme sonucunu değerlendirebilmesini gerektirir.
- Öğrenci özerkliği, öğrencinin öğrenme sürecindeki eksikliklerinin farkındalığını gerektirir.
- Öğrenci özerkliği, öğrencinin tatmin ve mutlu olma duygusuyla ilgilidir.
- Bireysel öğrenme, öğrenci özerkliği gelişimi açısından önemlidir.
- Öğrenmeyi öğrenme, öğrenci özerkliğini geliştirmenin anahtarıdır.
- Öğrenci özerkliği, öğrencilerin özgürce kendilerini gösterebildikleri bağımsız çalışmalarla geliştirilir.
- Öğrenci özerkliği, öğrencilerin birbirlerinden öğrenmelerine olanak veren etkinliklerle geliştirilir.
- Öğrenci merkezli sınıflar, öğrenci özerkliğini geliştirmek için uygun koşulları sağlar.
- Öğrenci özerkliği, öğretmen özerkliği kavramını beraberinde getirmiştir.
- Öğrenci özerkliği, öğretmen rolünün önemi üzerinde durur ve öğretmenin, öğrenci özerkliğinin desteklenmesi ve geliştirilmesinde önemli rolü vardır.
- Öğrenci özerkliği, motivasyon kavramıyla ilişkilidir ve öğrencinin öğrenme motivasyonunu artırmaktadır.
- Öğrenci özerkliği, tutum kavramıyla ilişkilidir ve öğrencinin öğrenmeye yönelik tutumunu artırmaktadır.

Kaynakça

- Akçıl, M. ve Oğuz, A. (2015). Fen Bilgisi Öğretmenlerinin Öz Yeterlik İnancı İle Öğrenen Özerkliği Destekleme Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 10/11 Summer 2015, p. 1-16.
- Ayyılmaz, C. ve Biçer, N. (2016). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Sorumlulukların Öğrenen Özerkliği Bağlamında Değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi/Mustafa Kemal University Journal of Graduate School of Social Sciences*, Yıl/Year: 2016, Cilt/Volume: 13, Sayı/Issue: 34, s. 1-23.
- Baard, P. P. (2004). Intrinsic Need Satisfaction in Organization: A Motivational Basis of Success in For-Profit and Non-for-Profit Settings. Edited by Edward L. Deci and Richard M. Ryan. *Handbook of Self-Determination Research*. Rochester, NY: The University of Rochester Press.
- Balçıklı, C. (2008). İngilizce'nin yabancı dil olarak öğrenildiği ortamlarda öğrenen özerkliği. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(3), 1-16.
- Benson, P. (2003). Learner Autonomy in the Classroom. In Nunan, D. (Eds.) *Practical English Language Teaching*. New York: McGraw Hill.
- Benson, P. (2006). Autonomy in Language Teaching and Learning. *Language Teaching*, 40, 21-40.
- Benson, P. (2006). Autonomy in Language Teaching and Learning. *Language Teaching*, 40, 21-40.
- Benson, P. (2011). *Teaching and Researching Autonomy. (Second Edition)*. Edited by Christopher N. Candlin and David R. Hall. London: Pearson Education Limited.
- Benson, P. ve Voller, P. (1997). *Autonomy and Independence in Language Learning*. London: Longman.
- Borg, S. ve Al-Busaidi, S. (2012). *Learner Autonomy: English Language Teachers' Beliefs and Practices*. London, UK: British Council.
- Breen, M. ve Mann, S. (1997). Shooting Arrows at the Sun. In P. Benson, & P. Voller (Eds.). *Autonomy and Independence in Language Education* (132-149). London: Longman.
- Camilleri, A. (1999). *Introducing Learner Autonomy in Teacher Education*. A. Camilleri (Ed.). Council of Europe. http://archive.ecml.at/documents/pubCamilleriA_E.pdf adresinden erişilmiştir.
- Chiu, C. Y. (2005). *Teacher Roles and Autonomous Language Learners: Case Study of A Cyber English Writing Course*. Doctoral dissertation. The Pennsylvania State University, The Graduate School College of the Liberal Arts, Degree of Doctor of Philosophy.
- Cortes, M. L. ve Lujan, D. K. S. (2005). Profiles of Autonomy in the Field of Foreign Languages. *Profile*, 6, 133-140.
- Cotterall, S. (1995). Readiness For Autonomy: Investigating Learners Beliefs. *System*, Vol. 23, no. 2, 195-205.

- Dam, L. (2003). Developing Learner Autonomy: The Teacher's Responsibility. In Little, D., Ridley, J., & Ushioda, E. (Eds.). *Learner Autonomy in the Foreign Language Classroom: Teacher, Learner, Curriculum and Assessment* (135-146). Dublin: Authentik.
- Dickinson, L. (1995) Autonomy and Motivation A Literature Review. *System*, 23, 165-174.
- Dickinson, L. (1995) Autonomy and Motivation A Literature Review. *System*, 23, 165-174.
- Esch, E. (1996). Promoting Learner Autonomy: Criteria for the Selection of Appropriate Methods. In R. Pemberton, S.L. Edward, W.W.F. or, and H.D. Pierson (Eds.). *Taking Control: Autonomy in Language Learning* (35-48). Hong Kong: Hong Kong University Press.
- Finch, A. (2001). *Autonomy: Where Are We? Where Are We Going?* Paper Presented at the JALT CUE Conference on Autonomy. The Hong Kong Polytechnic University. www.finchpark.com/arts/autonomy adresinden erişilmiştir.
- Galiniene, L. (1999). Learner Autonomy Through Project Work. *Introducing Learner Autonomy in Teacher Education*. A. Camilleri (Ed.). Council of Europe.
- Godwin-Jones, R. (2011). Emerging Technologies Autonomous Language Learning. *Language Learning & Technology*, Volume 15, Number 3, 4-11.
- Göçer, A. (2016). Türkçe Eğitimde Öğrenen Özerkliği ve Etkileşimli Sınıf Ortamı Tasarımının Önemi. *Journal of Bayburt Education Faculty*, Year: 2016, Volume: 11 Number: 1, 187-201.
- Gömlüksiz, M. N. ve Bozpolat, E. (2012). İlköğretimde Yabancı Dil Öğreniminde Öğrenen Özerkliği. *Zeitschrift für die Welt der / Türken Journal of World of Turks, ZfWT*, Vol. 4, No. 3 (2012), 95-114.
- Holec, H. (1981). *Autonomy in Foreign Language Learning*. Oxford: Pergamon Press (First published 1979, Strasbourg: Council of Europe).
- Jacobs, G. M. ve Farrell, T. S. (2001). Paradigm Shift: Understanding and Implementing Change in Second Language Education. *TESL-EJ*, 5 (1), 1-16. <http://www.tesle.org/ej17/a1.html> adresinden erişilmiştir.
- Katz, I. ve Assor, A. (2006). When Choice Motivates and When It Does Not, *Education Psychology Review*, August, 429-442.
- Lacey, F. (2007). Autonomy, Never, Never, Never! *Independence*, 42, 4-8.
- Little, D. (1995). Learning as Dialogue: The Dependence of Learner Autonomy on Teacher Autonomy. *System*, Vol. 23, No. 2, 175-181.
- Little, D. (2002). Teaching Modern Languages. *Autonomy in Language Learning* (81-84). A. Swarbrick (Ed.). United Kingdom: The Open Universtiy
- Little, D. (2004). Learner Autonomy, Teacher Autonomy and the European Language Portolio. *UNTELE, Université de Compiègne*, 17-20 March, 2004.

Little, D. (2006). Learner Autonomy: Drawing Together the Threads of Self Assessment, Goal-Setting and Reflection. *Training Teachers to Use the European Language Portfolio*. http://archive.ecml.at/mtp2/Elp_tt/Results/DM_layout/00_10/06/06%20Supplementay%20text.pdf adresinden erişilmiştir.

Little, D., Ridley, J. ve Ushioda, E. (Eds.). (2003). *Learner Autonomy in the Foreign Language Classroom: Teacher, Learner, Curriculum and Assessment*. Dublin: Authentik.

Littlewood, W. (1996). Autonomy in Communication and Learning in the Asian Context. *Proceedings of the International Conference Autonomy 2000: The Development Learning Indepence in Language Learning* (124-140). Bangkok, Thailand KMITT.

Macaskill, A. ve Taylor, E. (2010). The Development of Brief Measure of Learner Autonomy in University Students. *Studies in Higher Education*, 35 (3), 351-359.

Magaldi, L. G. (2010). Metacognitive Strategies Based Instruction to Support Learner Autonomy in Language Learning. *REVISTA CANARIE DE ESTUDIOS INGLESS*, 61, November 2010, 73-86.

Martinez, H. (2008). The Subjective Theories of Student Teachers: Implacations for Teacher Education and Research on Learner Autonomy. In T. E. Lamb & H. Reinders (Eds.). *Learner and Teacher Autonomy: Concepts, realities and responses* (103-124). Amsterdam: John Benjamins.

Nissila, S. P. (1999). Reflective Practise in Teacher Education and the Need for Autonomy. *Introducing Learner Autonomy in Teacher Education*. A. Camilleri (Ed.). Council of Europe.

Noels, K. (2001). New Orientations in Language Learning Motivation. In Z. Dörnyei and R. Schmidt (Eds.). *Motivation and Second Language Acquisition* (43-68). Honolulu: Second Language Teaching and Curriculum Center, University of Hawaii at Manoa.

Nunan, D. (1997). Designing and Adapting Materials to Encourage Learner Autonomy. In Benson, P., & Voller, P. (Eds.). *Autonomy and Independence in Language Learning* (192-203). London: Longman.

Nunan, D. (2003). Nine Steps to Learner Autonomy. *Keynote Presentation, International Association of Teachers of Swedish as a Foreign Language*. Stockholm, Sweden, 2003, 193-204.

Oğuz, A. (2013). Öğretmenlerin öğrenen özerkliğinin desteklenmesine ilişkin görüşleri. *International Journal of Human Sciences*, 10(1), 1273-1297.

Oktar Ergür, D. (2010). Öğrenen Özerkliğinin Kazandırılmasında Öğretmenin Rolü. *International Conference on New Trends in Education and Their Implications (11-13 November)*, Antalya-Turkey.

Öztürk, İ. H. (2011). Curriculum Reform and Teacher Autonomy in Turkey: The Case of The History Teaching. *International Journal of Instruction*, 4(2), 113-128.

Ramos, R. C. (2006). Considerations on the Role of Teacher Autonomy. *Colombian Applied Linguistics Journal*, Number 8, September 2006, 184-202.

Reinders, H. (2010). Towards A Classroom Pedagogy for Learner Autonomy: A Framework of Independent Language Learning Skills. *Australian Journal of Teacher Education*, Vol 35, 5, August 2010, 40-55.

- Reinders, H. ve Balcikanli, C. (2011). Learning to Foster Autonomy: The Role of Teacher Education Materials. *Studies in Self-Access Learning Journal*, 2 (1), 15-25.
- Schmenk, B. (2005). Globalizing Learner Autonomy. *TESOL Quarterly*, Vol. 39, No 1, 107-118.
- Silva, D. D. (2002). Autonomy, Motivation and Achievement. In A. S. Mackenzie & E. McCarfferty (Eds.). *Developing Autonomy* (65-72). Proceedings of the JALT CUE Conference 2001, Tokai University.
- Sinclair, B. (2000). Learner Autonomy: The Next Phase? In B. Sinclair, I. McGrath & T. Lamb (Eds.). *Learner Autonomy, Teacher Autonomy: Future Directions* (4-14). Harlow: Longman.
- Süğümlü, Ü. (2016). *Yazma Becerisinde Öğrenci Özerkliğinin Yazmaya Yönelik Tutum ve Motivasyonla İlişkisi: Bir Eylem Araştırması*. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Tarhan, B. ve Biryar Saraç, S. (2006). Öğrenmede Özyönetimlilik ve Özerklik Kavramlarına Artsüremli Bir Bakış, *Hasan Ali Yücel Eğilim Fakültesi Dergisi*, Sayı 2 (2006), 139-152.
- Þurloiu, A. ve Stefánsdóttir, I. S. (2011). *Learner Autonomy: Theoretical and Practical Information for Language Teachers*. Háskóli Íslands: Sigillum Universitatis.
- Usuki, M. (2002). *Learner Autonomy: Learning from the Students' Voice*. Dublin: Trinity College Dublin, Centre for Language and Communication Studies. <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED478012.pdf> adresinden erişilmiştir.
- Usuki, M. (2003). Learner Beliefs About Language Learning and Learner Autonomy: Areconsideration. In A. Barfield, and M. Nix (Eds.). *Learner and Teacher Autonomy in Japan 1: Autonomy You Ask* (11-26). Tokyo: Learner Development Special Interest Group of JALT.
- Uşun, S., Yakar, A. ve Kayha, O. (2016). Sınıf Öğretmenlerinin ve Ortaokul Branş Öğretmenlerinin Öğrenen Özerkliğini Destekleme Davranışlarının İncelenmesi, *Cumhuriyet International Journal of Education-CIJE*, Vol 5 (USOS Özel Sayı), 2016, 72-81.
- Üstünlüoğlu, E. (2009). Autonomy In Language Learning: Do Students Take Responsibility For Their Learning?, *Eğitimde Kuram ve Uygulama-Journal of Theory and Practice in Education*, 2009, 5 (2), 148-169.
- Wachob, P. (2006). Methods and Materials for Motivation and Learner Autonomy. *Reflections on English Language Teaching*, 5(1), 93-122.
- Yang, N. D. (1998). Exploring A New Role for Teachers: Promoting Learner Autonomy, *System*, 26, 127-135.
- Yang, T. (2006). An Overview of Learner Autonomy II: Researches, Methods, Instructional Issues & Assessment, *Ryukoku International Center Research Bulletin*, Vol. 15, 111-129.